

Onverdeeld

ds Rob van Essen

13 oktober 2024, Maranatha

Bij mensen is dat onmogelijk, maar niet bij God; want bij God. Is alles mogelijk. Marc. 10:27.

In mijn Utrechtse periode dreigden de rivierdijken in het zuiden te bezwijken en werd het hele bedreigde gebied geëvacueerd. Honderden mensen kregen onderdak in de Jaarbeurshallen. Dat gebied lag in mijn wijk en ik kreeg een telefoontje van de burgerlijke gemeente of ik daar aanwezig wilde zijn om pastorale bijstand te verlenen. Een leuke bijkomstigheid was trouwens dat ik er mijn katholieke collega ontmoette, waar ik twintig jaar ervoor goed contact mee gehad had in Tuindorp-Oostzaan. Ik vond het opmerkelijk hoe snel mensen mij in vertrouwen namen en hun hart bij mij luchtten. Ik ontdekte ook dat ‘evangeliserende’ broeders en zusters brochures hadden verspreid, met een foto van een door golven omspoeld huis, waarin gewaarschuwd werd voor de toorn van God. Als men zich niet bekeerde, zouden ze niet alleen alles kwijt raken maar ook voor eeuwig verdoemd zijn.

Ik schrok van deze gevoelloze bangmakerij. Misbruik maken van de ellende van mensen en ze ook nog eens inpeperen dat ze in Gods ogen verderfelijke zondaars zijn. Het lijkt wel of men in dat geestelijk klimaat nooit gewone, aardige, goedwillende mensen is tegen gekomen. Mensen die net als gelovige mensen omzien naar hun naaste, hun afval scheiden en proberen de vrede in hun omgeving te bewaren.

Wie de bijbel niet selectief leest, ontdekt dan ook dat de bijbel veel realistischer en genuanceerder over mensen spreekt. Zeker, er zijn schoften, maar er zijn ook mensen aan wie gelovigen ethisch niet kunnen tippen. De rijke in Marcus’ verhaal is geen slechterik. Hij heeft van jongs af aan de geboden gehouden. Waren er maar meer van zulke mensen! En Marcus zegt niet dat hij jukt. Jezus zegt het ook niet: “Hem aanziende kreeg Hij hem lief” (*Keek hem liefdevol aan, NBV*)!

Want het gaat er inderdaad om dat we de richtlijnen van God naleven. Paulus schrijft in zijn brief aan de Romeinen dat heidenen er soms blijk van geven dat die wet in hun hart geschreven is, ook al kennen ze de Thora niet in geschreven vorm.

Thora: God wijst een weg naar het eeuwige leven. Het leven dat kwaliteit heeft. In bijbels taalgebruik: het Koninkrijk Gods. Naar een samenleving waarin gerechtigheid en vrede elkaar kussen.

Dat zo’n kwaliteit van samen-leven niet in het verlengde van onze goede bedoelingen ligt, wordt ook in de Thora wel duidelijk. We hoorden over het Sabbatsjaar in Deuteronomium 15. Eens in de zeven jaar moeten alle schulden kwijt gescholden worden en mogen mensen met een schone lei beginnen. Prachtig! Maar we horen ook over de ‘lage gedachten’ die er op zouden kunnen komen dat men, naarmate de kwijtschelding nadert, de arme weigert het nodige te lenen. En Oud Testamentici zeggen dat het heel twijfelachtig is of sabbats- en jubeljaar ooit in de praktijk zijn nagekomen. En dat is zonde: niet in de betekenis dat zulke mensen helemaal niet deugen. Maar ze

schieten te kort: als het erop aan komt is het hemd nader dan de rok. En zo wordt het nooit wat met dat Koninkrijk van God.

Tekort schieten of het doel missen: daarom gaat het. En daaronder lijden weer anderen: de mensen waartegen gezondigd wordt. En de bijbel weet maar al te goed dat we er met goede voornemens of strenge straffen tegen dat tekort schieten niet komen. Israël vierde gisteren de Grote Verzoendag: één maal per jaar maakt God schoon schip! Treedt Hij de tekort schietende mens tegemoet en bevrijdt hem/haar van de last van de schuld, van het verleden. Want God is liefde: Hij weet wat maaksel wij zijn. Hij legt Zijn hand op ons en zegent ons. 'Jij mag er zijn'! Zoals we vorige week in het evangelie van Marcus hoorden.

Want ons tekort schieten - ons zondaar zijn - zit niet in wat incidentele misstappen, in het overtreden van de burgermansmoraal. Daar weet God heus wel raad mee. Zonde is veel wezenlijker: het is met je platvoeten door de 'gratia' heen lopen!

Dat de nieuwe kwaliteit van leven niet wil doorbreken ligt ten diepste daaraan dat we het leven - en wat daar toebehoort - niet als **gave** (gratia = gratis!) weten te waarderen. Dat de verwondering is gestorven over het licht in onze ogen, de lief aan je zijde, de buurvrouw die je boodschappen doet. Dat het leven is geworden tot een 'survival of the fittest' - de medemens als concurrent van het eigen geluk. Dat wij mensen geen mens, maar God willen zijn: alles moet draaien om ons.

Dáárom wordt er in de kerk gedoopt: kinderen en volwassenen worden binnen gedoopt in de weg van de mens Jezus. Hij die de ander werkelijk uitnemender achtte: die de weg van de diakonia - de dienst - ging. Die zo hartveroverend lief had, dat mensen Hem spontaan gingen volgen. En in de Schrift zien we allerlei mensen die daarop af komen: hun hart is niet slechter dan dat van de modale gelovige. Ze zijn naar Gods beeld geschapen en in Jezus zien ze wie ze zelf zijn kunnen. Sommigen zijn werkelijk discipelen - leerlingen - geworden en hebben alles los gelaten. Niet berekenend - om er beter van te worden - maar omdat ze bij deze Jezus de ware rijkdom ontdekt hadden. Ach ja, gaandeweg vragen ze zich wel af waaraan ze begonnen zijn. En soms zijn ze net als wij: wie mag er de grootste zijn in uw Rijk? Want ook discipelen lijken niet van de ene op de andere dag op Jezus.

Zo komt ook de gefortuneerde jonge man bij Jezus. 'Wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' Over vragen naar de bekende weg gesproken. Zijn Mozes en de profeten daarover niet duidelijk? We hebben het in Psalm 119a gezongen: "Uw woord zet mij op vaste grond". 'God laat mij nooit verliezen de vreugde om uw woord, de moed mijn weg te kiezen waar ik uw voetstap hoor'. Open oren, een open hart en dankbare handen en voeten, dat vraagt God. Wie zo

leeft, ontdekt dat Gods heerschappij doorbreekt, dat de schuld wordt kwijtgescholden. Dat het Woord van God een licht op zijn of haar pad is. Jezus doet dan ook niet anders dan de jonge man terug wijzen naar de woorden Gods.

Hij wijst de aanspraak “goede meester” af: God is goed! De goedheid van Jezus is de goedheid van de Thora. Wie Hem ziet, ziet hoe goed het is de woorden van God te doen!

En wat een vreemde vraag daarom van die man: ‘Wat moet ik doen?’

Alsof hij ervan uitgaat dat God wil dat wij er nog een schepje bovenop doen.

‘Sinds mijn jeugd heb ik me daaraan gehouden’.

Hoeveel mensen leven niet met dat Godsbeeld: de God die nooit tevreden is.

Godsdienst als tegenprestatie. ‘Je moet je bekeren... Je moet in Christus geloven...’

stond er in de zondvloedbrochure in de Jaarbeurshal. Er moet weer van alles. Zeker, bekering en geloof horen erbij, maar hoe paradoxaal het ook mag klinken, wie weet wat die woorden inhouden weet dat hij/zij het cadeau heeft gekregen. Het Koninkrijk Gods is één en al ontvangen en delen.

Het is ophouden met Gods gunst te willen verdienen.

Hij heeft ons immers lief.

‘Wandel maar stillekes achter Hem aan...’. “Niet anders dan recht doen en ootmoedig te wandelen met je God”, zegt de profeet. En daartoe nodigt Jezus de jonge man dan ook uit. Wandel maar met mij mee, leef de geboden en deel je rijkdom met de armen. Want alleen wie deelt, leest in de ogen van anderen de zin van zijn of haar leven af. Volg Jezus! Psalm 86:11 ‘Verenig mijn hart om uw Naam te vrezen’(NBV: ‘Vervul mijn hart met ontzag voor uw naam’. Om het ene gaat het: ‘Abraham jaagde achter de belofte aan, als een hond achter een bot’(Kohlbrugge). Carl Jung is de beweging naar heelheid, individuatie, de bron van alle echte gezondheid.

Bedroefd ging hij heen, want hij bezat vele goederen. Of moet je misschien zeggen: ze bezaten hem. En hij was zich niet bewust dat bij God alle dingen mogelijk zijn. Dat eersten de laatsten worden en laatsten - wie zichzelf al afgeschreven hadden - de eersten. Boeiend dat Jezus de rijke niet op zijn tekort - je bent een klojo - aanspreekt, maar op zijn rijkdom. ‘Geef het geld aan de armen’ - begin maar met het sabbatsjaar! Schuld de schulden kwijt. Bij God zijn alle dingen mogelijk. Hij toont ons ons tekort en onze rijkdom. In liefde ziet Hij ons aan. Want alleen liefde haalt ons over de streep en alleen wie zich over die liefde steeds weer verwondert weet dat het eeuwig leven gratis - gratia - is.